

RAZGOVARAJ O DONIRANJU ORGANA

Odlučite sada i ispunite
donorsku karticu.

Donorska kartica

RAZGOVARAJ O DONIRANJU ORGANA
LEBEN-IST-TEILEN.CH

Izjava o volji za ili protiv uzimanja organa,
tkiva ili ćelija u svrhe transplantacije.

INFORMACIJE O UZIMANJU ORGANA,
TKIVA ILI ĆELIJA U SLUČAJU SMRTI.

TRI DOBRA RAZLOGA ZA RAZGOVOR O DONIRANJU ORGANA

1. Zbog mene

Samostalno odlučujem šta će se desiti s mojim tijelom,
tokom i nakon života. To se odnosi i na odluku o tome, da li
nakon smrti želim donirati organe, tkivo ili ćelije ili ne.

2. Zbog članova moje porodice

Ponekad se pitanje doniranja organa postavlja iznenada. Dobro
je da su moji najdraži upoznati s mojom voljom. Sada oni mogu
odlučiti u moje ime i biti rasterećeni tokom perioda tugovanja.

3. Zbog života

Puno ljudi u Švicarskoj čeka na neki organ. Moje "DA" za
doniranje može spasiti život.

ŠTA SE MOŽE DONIRATI?

Nakon smrti mogu se donirati sljedeći organi: bubrezi, pluća, jetra,
srce, gušterića (ili njena ostrvca) i tanko crijevo. Pored organa, može
se donirati i tkivo, kao npr. rožnjača oka ili srčani zalistici i veliki krvni
sudovi. Transplantacije rožnjače oka su kod određenih bolesti po-
sljednja nada pacijenata, koji bi u suprotnom osljeplili. Transplantacije
srčanih zalistaka i krvnih sudova mogu spasiti život kod deformacija,
infekcija ili tumora.

*Uzimanje matičnih stanica iz krvi se trenutno obavlja samo u
okviru donacija od strane živih osoba. Transplantacija matičnih
stanica iz krvi je za ljude sa oboljenjima hematopoetskog sistema
vrlo često jedina šansa za ozdravljenje. Ukoliko želite saznati
više o doniranju matičnih ćelija iz krvi ili se želite registrovati
kao donor, posjetite internet stranicu Blutspende SRK Schweiz
(služba transfuzije krvi švicarskog Crvenog krsta): www.sbsc.ch*

KOJE SU ZAKONSKE PREPOSTAVKE ZA DONIRANJE ORGANA?

- Organi, tkivo ili ćelije mogu biti odstranjeni iz umrle osobe samo
ukoliko postoji odobrenje i ukoliko je smrt potvrđena.
- Ukoliko ne postoji dokumentovani pristanak ili neodobravanje pre-
minule osobe (npr. u vidu donorske kartice ili izjave o slobodnoj volji
pacijenta), članovima uže porodice će biti postavljeno pitanje da li
su upoznati sa voljom pokojnika. Ukoliko nisu, oni moraju donijeti
odлуку i pri tome moraju uzeti u obzir prepostavljenu volju pre-
minule osobe.
- Ukoliko nema članova porodice ili su oni nedostupni, zabranjeno je
odstranjavati organe, tkivo ili ćelije.
- Volja umrle osobe je uvijek ispred volje članova njene porodice.
- Ukoliko je umrla osoba odluku o doniranju prenijela na osobu od
povjerenja, ona će odlučivati umjesto članova najbliže porodice.

Ove prepostavke su utvrđene u Zakonu o transplantaciji.

Dodata informacija možete pronaći na
sljedećim internet stranicama:

www.leben-ist-teilen.ch, www.swisstransplant.org
kao i kod vašeg ordinirajućeg ljekara.

DA LI SE DOBIJA NOVAC ZA DONIRANJE ORGANA?

Zakon o transplantaciji zabranjuje trgovinu organima, tkivima ili ćelijama i propisuje da doniranje mora biti besplatno.

Doniranje organa, tkiva ili ćelija je u svakom slučaju dobrovoljno davanje bez finansijske naknade. Članovi porodice nemaju nikakvih finansijskih troškova vezanih za doniranje.

KO MOŽE DONIRATI?

Doniranje organa, tkiva ili ćelija moguće je do pooodmakle životne dobi. Odlučujući faktori su zdravstveno stanje donora, te funkcionalnost organa i tkiva, a ne starosna dob donora. Čak i osobe sa određenim oboljenjima (između ostalog neki tumori) mogu pod određenim okolnostima donirati organe i tkivo. O tome da li je to moguće odlučiti će se kratko prije ili tokom odstranjanja organa.

Svaka osoba starija od 16 godina može ispuniti donorskiju karticu. Ukoliko se radi o mlađoj osobi, odluku o doniranju donijet će njen zakonski zastupnik.

KADA JE MOGUĆE ODSTRANJIVANJE ORGANA?

Odstranjanje organa je kod umrle osobe moguće, ukoliko je smrt nastupila kao posljedica direktnog (primarnog) oštećenja mozga, npr. nakon izljeva krvi u mozak ili nakon nesreće sa ozljedama lobanje i mozga. U rijetkim slučajevima je uzimanje organa moguće i kada je osoba umrla od posljedica indirektnog (sekundarnog) oštećenja mozga nakon kardiovaskularnog i srčanog zastoja.

Ko umre kod kuće ne može postati donor organa, jer je za odstranjanje organa potrebno provesti pripremne medicinske radnje, koje su moguće samo u bolnici (vidjeti poglavlje «Zašto su potrebne pripremne medicinske radnje?»).

KADA JE MOGUĆE UZIMANJE TKIVA?

Rožnjača može biti odstranjena kod svake umrle osobe i za to nisu neophodne pripremne medicinske radnje. Odstranjanje može uslijediti do 48 sati nakon smrti.

Srčani zalisti se odstranjuju ukoliko srce donora medicinski gledano nije prikladno za transplantaciju (npr. nakon srčanog udara). Zbog toga ne isključujte doniranje srčanih zalistaka i krvnih sudova, ako ste saglasni za doniranjem srca.

KAKO SE UTVRĐUJE SMRT?

Prije nego što se pristupi odstranjivanju organa, mora se bez sumnje utvrditi smrt umrle osobe. Dva ljekara odgovarajućih kvalifikacija moraju po principu četiri oka potvrditi gubitak funkcije mozga i moždanog debla (ovdje se govori i o dokazivanju smrti mozga). Pre-gledi i ispitivanja koji se pri tome moraju provesti su tačno definisani i moraju biti pismeno potvrđeni.

Ova potvrda smrti u Švicarskoj mora biti pribavljena za svakog potencijalnog donora organa, neovisno o tome, da li je smrt nastupila kao posljedica direktnog ili indirektnog oštećenja mozga. Ljekari koji utvrđuju smrt ne smiju pripadati medicinskim timovima koji provode postupak odstranjivanja organa ili transplantacije.

ZAŠTO SU POREBNE PRIPREMNE MEDICINSKE RADNJE?

Pripremne medicinske radnje provode se između prekida terapije i postupka odstranjivanja organa. Kod teško bolesne ili teško povrijeđene osobe terapija za održavanje života prekida se samo onda kada je smrt neizbjegljiva i kada je samim tim svaki dodatni tretman besmislen. Odluka o prekidu terapije donosi se uvijek neovisno o tome da li je osoba pristala na odstranjenje organa, tkiva ili ćelija.

Pripremne medicinske radnje nemaju nikakvu direktnu korist za pacijenta ili pacijentu. One su neophodne da bi se sačuvali organi. Bez pripremnih medicinskih radnji uspješna transplantacija nije moguća. Donorska kartica je tako koncipirana da ukoliko označite "Da" pristajete i na uzimanje organa, kao i na pripremne radnje.

Ukoliko nema donorske kartice, pripremne medicinske radnje mogu biti provedene samo uz sагlasност članova porodice ili osobe od povjerenja.

Ko ima izjavu o slobodnoj volji pacijenta i želi donirati, treba u izjavi izričito navesti da u slučaju doniranja organa smiju biti provedene za to neophodne pripremne medicinske radnje.

KOJE PRIPREMNE MEDICINSKE RADNJE SE PROVODE?

Da se organi ne bi oštetili neophodne su različite medicinske radnje, u zavisnosti od situacije:

- nastavlja se sa već započetim umjetnim disanjem.
- daju se lijekovi za poticanje krvotoka i regulaciju hormona.
- uzimaju se uzorci krvi za laboratorijske pregledove. Rezultati služe za provjeru funkcija organa.

KONKRETAN PRIMJER DARIVANJA ORGANA

HITAN SLUČAJ

U bolnicu se prima osoba sa teškim moždanim krvarenjem. Ekipe ljekara i njegovatelja na odjelu za hitne slučajevе i intenzivnu njegu nastoje spasiti njen život. Nažalost, svi pokušaji su bezuspješni i smrt se više ne može sprječiti. Svaka daljnja terapija je time postala bezigledna.

KAKO DALJE?

U ovom slučaju ljekari razgovaraju sa članovima porodice umrle osobe o mogućnosti doniranja organa ili tkiva. Pacijent postaje mogući donor, ukoliko je pismeno potvrdio da želi donirati organe i da je saglasan sa pripremnim radnjama (npr. na donorskoj kartici ili u izjavi o slobodnoj volji pacijenta). Ukoliko takva izjava ne postoji, članovima uže porodice će biti postavljeno pitanje da li se pacijent tokom života izjasnio o doniranju organa. Ukoliko volja pacijenta nije poznata, odluku će donijeti članovi porodice. Pri tome moraju uzeti u obzir pretpostavljenu volju pacijenta. Ukoliko saglasnost postoji, umjetno disanje se nastavlja i ukoliko je to neophodno, provode se dodatne pripremne medicinske radnje da bi se sačuvali organi.

Bez pristanka na doniranje organa i tkiva sve terapeutiske mjere bi se sada prekinule.

UTVRĐIVANJE SMRTI

Ljekari sada obavljaju sve propisane preglede u svrhu utvrđivanja smrti (tzv. dokazivanje moždane smrti). Oni potvrđuju da je osoba umrla. Dok je pacijent priključen na aparate za umjetno disanje nisu vidljivi tipični vanjski znakovi smrti poput mrtvačke ukočenosti ili mrtvačkih pjega.

TRAŽENJE ODGOVARAJUĆIH PRIMAOCA ORGANA

Sada počinje traženje odgovarajućih primaoca organa. Što se preciznije podudaraju karakteristike krvi i tkiva između donora i primaoca, organ će bolje funkcionirati nakon transplantacije i manja je opasnost odbacivanja organa. Da bi se ovo provjerilo potrebno je provesti mnogobrojne laboratorijske pretrage.

ODSTRANJIVANJE ORGANA

Istovremeno sa traženjem odgovarajućih primaoca počinju i pripreme za odstranjenje organa umrle osobe. Koordinacija je vrlo kompleksna. Ukoliko se pronađu odgovarajući primaoci donor se dovodi u operacionu salu. Nakon odstranjenja, organi se prebacuju u centre za transplantaciju. Ovi transporti moraju biti brzo obavljeni, jer su organi bez prokrvljenosti funkcionalni samo kratak vremenski period. Postupak uzimanja tkiva slijedi nakon postupka uzimanja organa. Kod uzimanja tkiva vremenski pritisak je manji, jer se tkivo ne mora odmah transplantirati, nego se može skladištiti na određeni period.

Proces doniranja u pravilu traje između 12 i 24 sata od trenutka utvrđivanja smrti do završetka odstranjenja organa i tkiva. Članovi porodice ne dobivaju informacije o tome kome je dodijeljen organ ili ko je primio tkivo.

OPRAŠTANJE

Nakon odstranjenja organa i tkiva zatvaraju se svi operacijski rezovi. Šavovi se nalaze na mjestima koja nisu vidljiva prilikom izlaganja tijela. Sada se članovi porodice mogu oprostiti od premi-nute osobe.

VAŽNE INFORMACIJE O DONORSKOJ KARTICI

- Na priloženoj donorskoj kartici možete navesti da li ste za ili protiv doniranja. Doniranje možete ograničiti na određene organe, tkiva ili celije.
- Bez pripremnih medicinskih radnji uspješna transplantacija nije moguća. Donorska kartica je tako koncipirana da ukoliko označite "Da" pristajete i na uzimanje organa, kao i na pripremne radnje.
- Ukoliko se donorska kartica izgubi ili se ne može pronaći, članovima porodice postavlja se pitanje da li su upoznati sa voljom preminule osobe u vezi sa doniranjem organa, tkiva ili celija. Ukoliko nisu, članovi porodice moraju donijeti odluku o doniranju i pri tome uzeti u obzir prepostavljenu volju preminule osobe. Zbog toga uvijek razgovarajte o Vašoj volji sa članovima Vaše porodice i sa osobama od povjerenja.
- Ispunjeni duplikat donorske kartice predajte članovima Vaše porodice ili naznačenoj osobi od povjerenja.
- Ukoliko promijenite Vašu odluku, uništite staru karticu, ispunite novu karticu i o tome obavijestite članove Vaše porodice.
- Informacije navedene na donorskoj kartici se nigdje ne registriraju. Zbog toga donorsku karticu uvijek nosite sa sobom.
- Sve osobe koje su napunile 16 godina mogu ispuniti donorsku karticu.
- Donorske kartice iz inostranstva, ranije verzije švicarske donorske kartice ili jednostavan rukom pisani dokument priznaju se kao važeći ukoliko pored jasne izjave o volji sadrže sljedeće elemente: Ime, prezime, datum rođenja, datum i potpis.

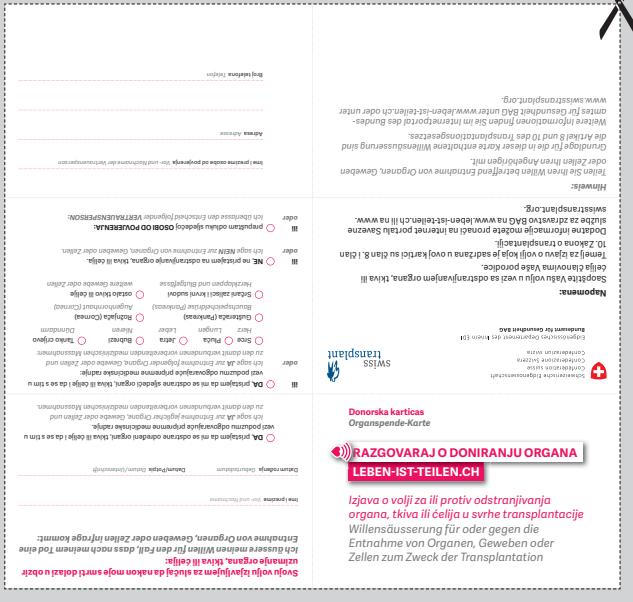
U NEKOLIKO KORAKA DO VLASTITE DONORSKE KARTICE

- 1 Ime i prezime upišite dobro čitljivim štampanim slovima.
- 2 Upisivanje datuma rođenja sprječava zamjenu sa istoimenim osobama.
- 3 Karticu potpišite i stavite datum kada ste je potpisali.
- 4 Odlučite da li u slučaju smrti želite: dozvoliti uzimanje organa, tkiva ili celija, djelimično dozvoliti ili odbiti. Ovu odluku možete prenijeti i na osobu od povjerenja.
Važno: Na kartici označite samo jednu od ove četiri mogućnosti!
- 5 Razgovarajte s članovima Vaše porodice o Vašoj volji. Prepišite Vaše podatke i u duplikat donorske kartice i predajte ga članovima Vaše porodice ili osobi od Vašeg povjerenja.
- 6 Ispunjenu donorsku karticu uvijek nosite sa sobom (npr. u novčaniku).
- 7 Ukoliko promijenite mišljenje u vezi sa doniranjem, jednostavno uništite staru karticu, ispunite novu karticu i saopštite Vašu odluku članovima vaše porodice.

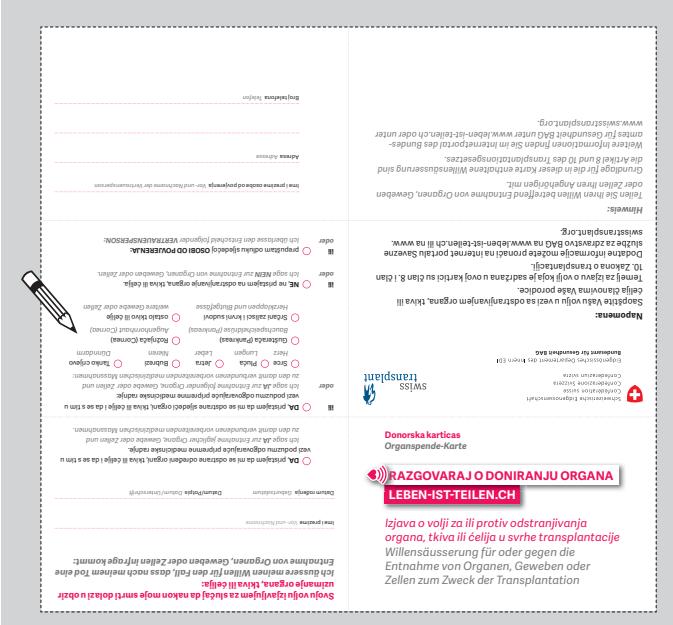
Naručite online ili odštampajte sami: www.leben-ist-teilen.ch ili www.swisstransplant.org

Donorske kartice možete besplatno preuzeti u mnogim ljekarskim praksama, apotekama i bolnicama ili kod: Swisstransplant, Postfach, 3011 Bern, Tel. 0800 570 234

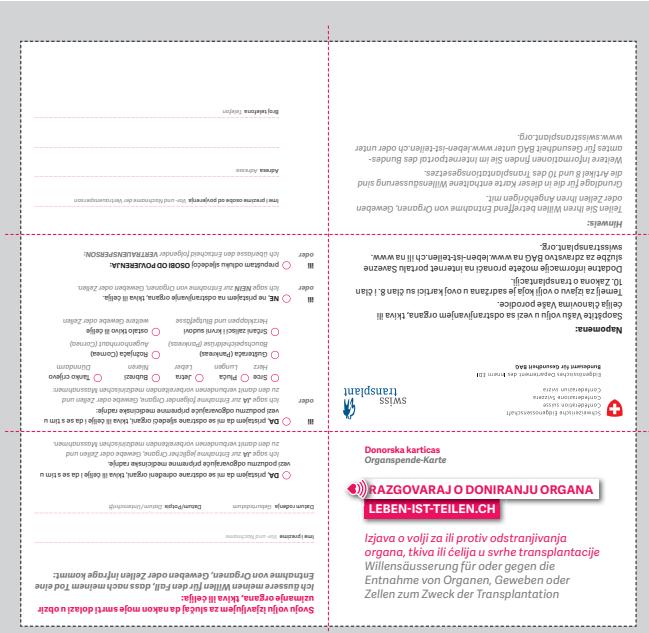
Osim toga, Vašu želu u vezi sa doniranjem možete pohraniti i u obliku digitalne donorske kartice na vašem smartphone uređaju. U tu svrhu koristite aplikaciju «Medical ID» (za iOS i Android), koju možete besplatno preuzeti na www.swisstransplant.org.

1. Karticu odšampajte i izrežite.

2. Karticu popunite i potpišite.

3. Karticu presavijte...

... i čuvajte je zajedno sa vozačkom dozvolom
i ličnom kartom i sl.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Eidgenössisches Departement des Innern EDI
Bundesamt für Gesundheit BAG

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Eidgenössisches Departement des Innern EDI
Bundesamt für Gesundheit BAG

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Eidgenössisches Departement des Innern EDI
Bundesamt für Gesundheit BAG